

Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Әхмәт авыл жирлеге Советы

КАРАР

«22» апрель 2022 ел

№ 47

**Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының
"Әхмәт авыл жирлеге" муниципаль берәмлекендә жирләү эшен оештыру
турындағы нигезләмәне раслау хакында**

Россия Федерациясе Президентының «Вафат булган кешеләрне жирләү буенча хәзмәт күрсәтүгә гражданнарның хокук гарантияләре турында» 1996 елның 29 июнендәге 1001 номерлы Указы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы, «Күмү һәм жирләү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындағы 8-ФЗ номерлы федераль законнар, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы "Әхмәт авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Әхмәт авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының "Әхмәт авыл жирлеге" муниципаль берәмлекендә жирләү эшен оештыру турында күшымтада бирелгән Нигезләмәне расларга.
2. Әлеге каарны Нурлат муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга <http://nurlat.tatarstan.ru/авыл жирлекләре> "бүлгендә.
3. Әлеге каар халыкка игълан ителгән көненнән үз көченә керә.
4. Әхмәт авыл жирлеге Советының сәламәтлек саклау, санитария һәм экология эше буенча дайими комиссиясен әлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны йөкләргә.

Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Әхмәт авыл жирлеге
Советы рәисе

Г.Н. Лизратова

Татарстан Республикасы Нурлат
муниципаль районы Әхмәт авыл
җирлеге Советының 2022 елның 22
апрелендәге 47 номерлы каарына
кушымта

**Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының
"Әхмәт авыл җирлеге" муниципаль берәмлекендә җирләү эшен оештыру турында
нигезләмә**

"Әхмәт авыл җирлеге" (алга таба - Нигезләмә) муниципаль берәмлекендә җирләү
эшен оештыру турында әлеге нигезләмә Россия Федерациясе Президентының 1996
елның 29 июнендәге № 1001 номерлы "Үлгәннәрне күмү буенча хезмәт күрсәтүләр
гарантияләре турында" гы Указы, "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның
гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы, "Күмү һәм
җирләү эше турында" гы 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы федераль
законнар, җирләү һәм күмү өлкәсендә башка норматив хокукый актлар, РФ Баш дәүләт
санитария табибының 28.01.2021 N 3 каары белән расланган СоН ПиН 2.1.3684-21
нигезендә эшләнгән.

1нче бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Статья 1. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төп төшөнчәләр һәм билгеләмәләр
Әлеге Нигезләмәдә түбәндәге төшөнчәләр кулланыла:

-жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә җирле үзидарә органы-җирле үзидарәнең
вәкаләтле органы яисә җирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтләр бирелгән җирле
үзидарә органының вәкаләтле вазыйфаи заты;

- жирләү эше мәсьәләләре буенча максус хезмәт - жирләү буенча хезмәтләрнең
гарантияләнгән исемлеген күрсәту максатларында муниципаль берәмлекләрнең җирле
үзидарә органнары тарафыннан төzelә торган оешма;

- жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге - жирләгәндә дәүләт
гарантияләрен тәэммин итү максатларында җирләү эше мәсьәләләре буенча
максуслаштырылган хезмәт күрсәтә торган хезмәтләрнең минималь исемлеге;

- жирләү зонасы - зират территориясенең төп функциональ җирләү өлеше, шул
исәптән мәетнең яндырган көле салынган савытны күмү зонасы.

- жирләү урыннары - жирләү өчен зиратларның җирләү зонасында бирелә торган
җир кишәрлекләре;

- кабер өстендей корылмалар (кабер ташлары) - жирләү урыннарында
урнаштырыла торган истәлек корылмалары;

-ялгыз каберлекләр - вафат булган (үлгән), хатыны, якын туганнары, башка
туганнары яисә вафат булган затның законлы вәкиле булмаган, шулай ук шәхесләре Эчке
эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән мәетләрне (үлгән) җирләү өчен жәмәгать
зиратлары территориясендә бирелә торган җирләү урыннары;

-туганнар каберләре - үлгән ир яисә хатынның якын туганын шул ук жир кишәрлекендә жирләүне гарантияләү өчен жәмәгать зиратлары территориясендә түләүсез нигездә бирелә торган жирләү урыннары;

-Гайлә (нәсел) каберлекләре - өч һәм андан да құбрәк үлгән якын туганнарны, башка туганнарны құмұ өчен жәмәгать зиратларында түләүле нигездә (туган булған затларны құмұ урынын исәпкә алып) бирелә торган жирләү урыннары;

- гайлә әғъзалары-туганлық (милек) белән бәйле затлар, бергә яшәүче һәм уртак хужалық алып баручы;

- ирекле құмұ өчен ябық зиратлар - құмұ зонасында құмұ урыннары бири өчен буш жир кишәрлекләре булмаган зиратлар;

-санитар-яклау зонасы - құмұ урыннарының чикләрен мәжбүри рәвештә маxsus мәгълүмат билгеләре белән торак төзелештән, ландшафт-реакцион зонадан, ял зонасыннан һәм башка объектлардан аерип торучы зона;

- элек мәет жирләнгән урынга кабат мәет жирләү - мәетне элек туганнары жирләнгән урында билгеләнгән тәртиптә жирләү.

2нче бүлек. ЖИРЛӘҮНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ГАРАНТИЯЛӘРЕ

Статья 2. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге

1. Мәет жирләү бурычын үз өстенә алған ир яисә хатын, якын туганнарына, башка туганнарына, үлгән кешенең законлы вәкиленә яисә башка затка (алга таба - вафат булғанны құмұ бурычын үз өстенә алған зат) жирләү буенча киләсе бушлай хезмәтләр исемлеге нигезендә жирләү гарантияләнә:

1) жирләү өчен кирәклे документларны рәсмиләштерү (жирләнү түрүнде таныклык һәм номер бири);

2) жирләү өчен кирәкле табут һәм башка әйберләрне (киже-мамық түкима белән тышланган табут, такталар, кием комплекты, киже-мамық түкима) бири һәм китерү;

хатыны, якын туганнары, башка туганнары яки законлы вәкиле булмаган мәетнең жәсәден төрү;

3) мәрхүмнең жәсәден (жәсәд өлешиләрен) илтү, ритуаль билгеләнештәге әйберләрне китерү буенча транспорт хезмәтләре күрсәту;

4) жирләү (каберне казу һәм көрәк белән құмұ, кремацияләү һәм мәетнең яндырылғаннан соң көле салынган савытны бири);

5) Жирләү тәртибе түрүнде язмаларны теркәп бару.

2. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеген күрсәту жирләү эше белән шөгыльләнүче маxsus хезмәт, юридик һәм физик затлар тарафыннан гариза нигезендә башкарыла.

Бу максатларда түбәндәге документлар бирелә:

- түләүсез нигездә жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияле исемлеген күрсәту турында ирекле рәвештә гариза;
- үлем турында медицина таныклығы.

3. Үлгән кешене күмү бурычын үз өстенә алган зат ЗАГС органнарында мөстәкыйль рәвештә үлем турында таныклық рәсмиләштергән булса, жирләүгә социаль пособие түләү өчен вәкаләтле органга пособиеләр түләү буенча түбәндәге документларны тапшыра:

- вафат булу турында таныклық қучермәсе белән тәп нәсхәсе белән чагыштыру өчен;
- вафат булу турында белешмә.

4. Жирләү буенча иренә, якын туганнарына, башка туганнарына, законлы вәкиленә яки башка затка күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты түбәндәге таләпләргә туры килергә тиеш: үлгән кешене жирләү мәсьәләләре буенча маҳсус хезмәт тарафыннан жирләү эшен башкару бурычын үз өстенә алган бүтән затка жирләү буенча күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты түбәндәге таләпләргә туры килергә тиеш:

-жирләү өчен кирәклे документларны рәсмиләштерү (вафат булу турында медицина белешмәсе, вафат булу турында таныклық, Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының ЗАГС бүлеге тарафыннан бирелгән таныклық) тиешле органнарга мөрәҗәтать иткән көннән бер тәүлек эчендә;

-жирләүне оештыруга һәм үткәрүгә заказны кабул итү, ул мәрхүм мәетененең кайсы моргта урнашуын, жирләү датасын һәм вакытын, матәм процессы маршрутын, кием-салым күләмен, мәрхүмнең буй озынлыгын, автокатафалк хезмәтене заказны рәсмиләштерүне үз эченә ала;

- тышкы һәм эчке яктан тукыма белән тышланган агач табут бирү;
- күмү өчен кирәкле предметларны бирү;
- табутны һәм кирәкле әйберләрне төяү-бушату эшләрен дә кертеп бер адреска китерү;
- гәүдәне табутка салу;
- жәсәдне салынган табутны зиратка һәм алга таба күмү урынына илтү;
- кабер казу урынын билгеләүне, кышкы чорда күмү урыннарын кардан чистартуны, кулдан көрәк белән кабер казуны, кабернең төбен чистартуны, кабер стенасын кулдан чистартуны үз эченә алган кабер урнаштыру;
- автокатафалктан табутны алып, күмү урынына илтеп кую, матәм йоласын үткәрүне көтү, табут капкачын ябу, кабергә табутны төшерү (көл белән урнаны төшерү), табутны туфрак белән күмү, кабер өстендәге туфракны тигезләп өеп кую;

- язулы ритуаль теркәү билгесен (фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган һәм һәм үлгән көне) кабергә беркетү һәм урнаштыру.

5. Дин буенча гражданнарны күмү белән бәйле ритуаль хезмәт күрсәтүләрнең сыйфаты һәм женаза ритуалы предметлары санитария нормаларына һәм кагыйдәләренә, техник шартларга һәм башка хокукый актларга туры килергә тиеш, алар гамәлдәге законнар нигезендә ритуаль хезмәтләр күрсәту өлкәсендә хезмәт күрсәтүләргә һәм продукциягә мәжбүри таләпләр билгели, шулай ук дин тоту кагыйдәләренә һәм тәртибенә, туганнарының теләкләрен исәпкә алыш, туры килергә тиеш.

6. Мәет жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнен гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр бәясе, әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 пунктында күрсәтелгән күрсәткечләрдән тыш, Россия Пенсия фондының Татарстан Республикасы Нурлат районындағы клиент хезмәте (булгеге хокукларында), Россия Федерациисе Социаль иминият фонды булгеге белән килештереп, жирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә.

7. Жирләү буенча хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә бирелә торган хезмәтләрнең 5нче пунктта күрсәтелгән хакы қуләме, инфляция (куллану бәяләре) дәрәҗәсен исәпкә алыш, тиешле финанс елына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә ел саен индексацияләнергә тиеш.

8. Вакытлыча эшкә сәләтsezлек очрагына һәм үлем көненә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле һәм ана булу сәбәпле мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле вафат булган пенсионерларны жирләү өчен хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр хакының жирләү эше мәсьәләләре буенча Россия Федерациисе Пенсия фонды, федераль бюджет, Россия Федерациисе Социаль иминият фонды, Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән түләү тәртибе һәм қуләме; вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле булмаган затларны жирләүгә һәм мәшгульлек хезмәте органнары тәкъдиме буенча вакытыннан алда пенсия рәсмиләштергән пенсионерлар (тиешле пенсия алу хокуқын бирә торган яшькә житкәнче, пенсионерның үлеме вакытыннан алда пенсия алган чорга житкән очракта) үлеменә бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле үлгәннәрне жирләүгә;; вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм үлем көненә бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле үлгән гражданнарны һәм вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм күрсәтелгән гайлә әгъзаларының үлеменә бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләнегрә тиешле гражданнарның балигъ булмаган гайлә әгъзаларын жирләүгә бәйле рәвештә аның вафат булган гайлә әгъзаларын жирләүгә бәйле рәвештә; әгәр вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм ана булуга бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиеш булмаган һәм пенсионер булмаган очракта, шулай ук үле бала туган очракта, йөклелекнәң 154 көне үткәннән соң, Россия Федерациисе законнары белән билгеләнгән срокларда башкарыла.

9. Әхмәт авыл жирләгә территориясендә урнашкан жирләү эше мәсьәләләре буенча махсус билгеләнгән хезмәт, жирләү буенча бушлай күрсәтелә торган хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге турында (һәр хезмәтнең бәясен күрсәтеп), түләүсез нигездә хезмәт күрсәтүнен гарантияләнгән исемлеген күрсәту өчен кирәkle документлар исемлеге турында мәгълүмат (адреслар һәм телефоннар белән) рәсмиләштерү урыннарында урнаштыру, шулай ук жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле башкарма орган турында мәгълүмат (адресларын һәм телефоннарын күрсәтеп) сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм ЗАГС органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Статья 3. Вафат булучыны күмү гарантияләре, ире, якын туганнары, башка туганнары яки үлгән кешенең законлы вәкиле булмаган, шулай ук вафат булучының шәхесе ачыкланмаган кешене күмү гарантияләре

1. Вафат булганнары, хатынын, якын туганнарын, башка туганнарын, башка туганнарын яки үлгән кешенең законлы вәкилен күмү буенча яисә аларны күмү мөмкинлеге булмаганда, шулай ук жирләү бурычын үз өстенә алган башка затлар булмаганда һәм шәхесе ачыкланмаган үлүчеләрне күмү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге:

- 1) күмү өчен кирәkle документларны рәсмиләштерү,
- 2) жәсәдне төрү,
- 3) табутны бирү һәм китерү,
- 4) үлгән кешенең жәсәден зиратка илтү,
- 5) жирләү: кабер казу һәм жирләү буенча хезмәтләр күрсәту,
- 6) күмү ритуаль теркәү билгесен урнаштыру.

2. Туганнарсыз, соралмаган һәм танылмаган үлгән кешеләрне күмү хезмәтләре түләүсез нигездә женаза эше мәсьәләләре буенча маxsusлаштырылган хезмәтләр булып чыга.

3. Туганнарсыз, соралмаган һәм танылмаган вафат булган кешеләрне күмү хезмәтләренең бәясе әлеге Нигезләмәнең 2 нче маддәсенең 7нче өлеше нигезендә билгеләнә.

4. Танылмаган үлгән кешеләрне күмү хокук саклау органнары ризалығы белән билгеләнгән вакытта гамәлгә ашырыла.

Статья 4. Мәет жирләүгә социаль пособие

1. Мәетне күмү бурычын үз өстенә алган затлар акчалары исәбеннән башкарылган очракта, күрсәтелгән затларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән күләмдә күмүгә социаль пособие туләнә.

2. Мәет жирләүгә яисә бер мәртәбә матди ярдәм күрсәтүгә социаль пособие билгеләү һәм түләү тәртибе Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә.

Знче бүлек. ЖИРЛӘҮ ЭШЕ НИГЕЗЛӘРЕ

Статья 5. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә кулланыла торган мәлкәт

1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә кулланыла торган мәлкәт белән идарә итү, файдалану һәм эш итү Россия Федерациясе законнары һәм муниципаль хокукий актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Зиратлар урнашкан жир кишәрлекләре жир законнары нигезендә дайими (сроксыз)

файдалануга бирелө.

Статья 6. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы

1. Әхмәт авыл жирлегендә жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы булып Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районның "Әхмәт авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тора.

2. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы карамагына түбәндәгеләр керә:

1) жирлек территориясендә ритуаль хезмәт күрсәтүләрне оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

2) жирлек территориясендә жирләү урыннарын булдыру һәм оештыру, зиратны ябу, зиратны күмү урыннарын күчерү (табигый бәла-казалар куркынычы янаган очракта) түрүнда карап кабул итү;

3) жирләү һәм күмү эше өлкәсендә муниципаль программалар кабул иту һәм гамәлгә ашыру;

4) кануннар һәм әлеге Нигезләмә нигезендә жирләү урыннарын урнаштыру өчен жир кишәрлекләре бирү;

5) санитария һәм экология таләпләре бозылганда, күмү урынында эшчәнлекне туктатып тору яисә туктату, жибәрелгән хокук бозуларны бетерү буенча чаралар күрү;

6) жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләргә (тарифларга) бәяләрне раслау;

7) күмү урыннары зурлыгын билгеләү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

8) зиратларны карап тоту һәм зиярәт кылу кагыйдәләрен билгеләү;

9) гайлә (нәсел каберлекләре) күмелүләре реестрын формалаштыру һәм алып бару, муниципаль зиратларда гайлә (нәсел каберлекләре) күмү өчен урын бирү яки бирудән баш тарту түрүнда карап кабул итү;

10) жирле үзидарә органы карамагындағы зиратлар территориясендә башкарылган жирләүләрнең барлык төрләрен исәпкә алуны, шулай ук аларны инвентаризацияләүне алып бару;

11) гамәлдәге законнарда каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

3. "Әхмәт авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге башкарма комитеты жирләү эше мәсьәләләре буенча бурычлар йөкләнүче максус хезмәт төзи.

Статья 7. Жирләү эше мәсьәләләре буенча төзелгән максус хезмәт

Күмү эше мәсьәләләре буенча максус хезмәткә түбәндәге бурычлар йөкләнә:

1) жирләү хезмәтләренең гарантияләнгән исемлеге нигезендә курсәтелә торган хезмәтләр курсәтү;

2) үлгән, хатыны, якын туганнары, башка туганнары булмаган, үлгән кешенең законлы вәкилен, шулай ук сорау булмаган һәм танылмаган үлгәннәрне күмү буенча хезмәтләр курсәтү.

Статья 8. Күмү хезмәтләре

Әлеге Нигезләмә максатларында жирләү хезмәтләренә жирләү буенча хезмәтләр курсәтүнең гарантияләнгән исемлегендә каралган хезмәтләр керә.

Статья 9. Моргка үлгәннәрне илту белән бәйле төп мәсьәләләр

1. Вафат булучының жәсәден, күтәреп кую - бушату эшләрен дә кертеп, моргка илту медицина учреждениеләре хисабына гамәлгә ашырыла.

2. Мәрхүм, хатыны, якын туганнары, башка туганнары булмаган йә суд-медицина экспертизасы (тикшеренү) һәм патологик-анатомик яру (медицина учреждениеләрендә вафат булғаннан тыш) житештерү өчен үлгән затның законлы вәкилен ачыклау яисә булған урыннан мәетнең жәсәден төяү-бушату эшләрен дә кертеп, моргка қучерү Россия Федерациясе законнары нигезендә әлеге төр хезмәт курсәтүләргә муниципаль контракт (килешү) төзегән юридик затлар яисә индивидуаль эшкуарлар тарафыннан Әхмәт авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

3. Әлеге статьяның 1 һәм 2 өлешләрендә каралмаган очракларда вафат булғаннарны транспортировкалау үлгән кешене (яисә башка кызыксынучы затларны) күмүне үз өстенә алган зат акчалары исәбеннән юридик затлар яисә индивидуаль эшкуарлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

4нче бүлек. ЖИРЛӘҮ УРЫННАРЫ

Статья 10. Зиратлар

1. Муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан барлык зиратларны исәпкә алуны жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы билгеләнгән тәртиптә алыш бара.

2. Ирекле жирләү өчен ябык булған зиратларда санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм нормалар үтәлгән килеш (алга таба - санитария кагыйдәләре) бары тик жирле үзидарә органының ирекле жирләү өчен зиратны ябу турынданагы хокукий акты үз көченә кергәнчे бирелгән туганлық, гайлә (нәсел каберлекләре), мактаулы күмү территориясендә генә жирләнә.

3. Зиратлар территориясендә аларның максатчан билгеләнеше белән туры килми торган нинди дә булса эшкуарлык эшчәнлеге алыш бару тыела.

Статья 11. Зиратларны карап тоту һәм зиярәт қылу кагыйдәләре

1. Жирле үзидарә органы карамагынданагы зиратларны карап тоту һәм зиярәт қылу кагыйдәләре жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

2. Зират территориясендә юл хәрәкәте иминлеге турында Россия Федерациясе законнарын үтәп, транспорт чаралары өчен бушлай машина кую урыны каралырга тиеш.

3. Жирләу урыннарын чәчәкләр, матурлау материаллары белән сату итү шуны максатлар өчен жирле үзидарәнен жирләу һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы үз компетенциясе чикләрендә бирелгән урыннарда гына гамәлгә ашырыла.

5нче бүлек. КҮМЕЛҮ УРЫННАРЫ

Статья 12. Күмелү урыннары һәм аларның төрләре

1. Өлеге Нигезләмә максатларында күмү урыннары түбәндәгә төрләргә бүленә: ялғыз, туганлық, гайлә (нәсел), мактаулы.

Жирләу һәм жирләу эше өлкәсендә жирле үзидарә органы жирле үзидарә органы карамагындағы зиратлар территориясендә житештерелгән барлық каберлекләрне исәпкә алып бара, шулай ук аларны өч елга бер тапкыр инвентарьлаштыру үткәрә.

2. Жәмәгать зиратлары территориясендә хәрби каберлекләр (хәрби участоклар) һәм бер диндә вафат булган кешеләрне жирләу өчен аерым жир участоклары (зоналар) каралырга мөмкин.

3. Жәмәгать зиратлары территориясендә, халыкның радиацион куркынычсызлығы өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын һәм санитар кагыйдәләрне үтәп, югары радиоактив фонына ия булган мәетләрне жирләу өчен аерым жир кишәрлекләре (зоналар) каралырга мөмкин.

4. Жирләу һәм жирләу эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан, Россия Федерациясе законнары һәм өлеге Нигезләмә таләпләрен үтәп, зиратлар территориясендә житештерелгән каберлекләргә инвентаризация үткәру тәртибе билгеләнә.

5. Россия Федерациясе законнары һәм өлеге Нигезләмә нигезендә бирелгән жирләу урыннары мәжбүри рәвештә, шул исәптән күрсәтелгән урыннарда төзекләндерелмәгән (ташландық) каберлекләр булганды да, тартып алынмый.

6. Жирләу урыннары зиратның билгеләнгән планировкасы нигезендә бирелә. Күрше участоклар арасында ара-0,5 м, рәтләре арасында -0,75 м..

7. Зиратның билгеләнгән планировкасын бозып, зиратларны, шул исәптән күмелгән урыннар арасында, юл кырыларында һәм санитар-саклау зонасы чикләрендә күмү урыннары урнаштыру рөхсәт ителми.

Статья 13. Ялғыз каберлекләр

1. Жирләу һәм жирләу эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан жирләу эшләре мәсьәләләре буенча махсус хәzmәткә ялғыз күмү урыны бирү турында гариза белән мәрәжәгать иткән көнне жирләу һәм жирләу эшләре буенча вәкаләтле орган тарафыннан жирләу урыннары бирелә. Гаризага үлем турында таныклыкның күчермәсе (чагыштыру өчен төп нөсхә күшүмтасы белән) теркәлә. Ялғыз каберлекләр өчен урыннар

билгеләнмәгән мәетләрне жирләү өчен бирелә икән, гаризага ёстәмә рәвештә эчке эшләр органнарының күрсәтелгән мәетләрне күмүгә ризалыгын раслаучы документ күчермәсе (чагыштыру өчен төп нәсхә күшымтасы белән) теркәлә.

2. Ялгыз күмелу өчен күләме 5 кв. метрдан артмаска тиеш ($2,5 \text{ м} * 2,0 \text{ м}$).

Бер тирәнлектә бер урында жирләү саны -1.

3. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы ялгыз күмелу өчен урыннар биргәндә, ялгыз жирләү турында таныклык әлеге статьяның 4 өлешендә билгеләнгән очраклардан тыш бирелми.

4. Якын туганнары, башка туганнары барлыкка килгән очракта, аларның язмача мәрәжәгате һәм туганлык мәнәсәбәтләрен раслаучы документлар нигезендә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан жирләү турында таныклык бирелә.

Статья 14. Туганнар каберлеге

1. Туганнар каберлеге өчен урыннар жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле жирле үзидарә органы тарафыннан жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге вәкаләтле орган тарафыннан жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вафат булган, жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хәзмәтне яисә башка хужалык итүче субъектны жирләү өчен урын бирү турында гариза белән жирләү бурыйын үз өстенә алган зат мәрәжәгать иткән көнне түләүсез бирелә. Гаризага үлем турында таныклыкның күчермәсе (чагыштыру өчен Төп нәсхә күшымтасы белән), туфрак күмелгәндә, гаризага ёстәмә рәвештә кремация турында белешмә күчермәсе (чагыштыру өчен төп нәсхәне теркәү белән) теркәлә.

2. Туганнар каберлекенең күләме 10 кв. метрдан артмаска тиеш ($2,5 \text{ м} * 4\text{м}$).

Бер тирәнлектә бер урында жирләү саны -2

3. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органнары тарафыннан туганнар каберлеге өчен урын биргәндә туган жирләү турында таныклык бирелә.

Статья 15. Гайлә (нәсел) каберләре

1. Гайлә (нәсел) каберләре өчен күмү урыннары хәзер жирләр өчен дә һәм киләчәктә күмүләргә дә бирелә.

2. Зират территориясендә гайлә (нәсел) каберләре күмү зонасының мәйданы зираттагы күмү зонасының гомуми мәйданының өчтән береннән артмаска тиеш.

3. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы жирле үзидарә органы карамагындағы зиратлар территориясендә гайлә (нәсел) күмү урыны бирү яисә бирүдән баш тарту турында карап кабул итә, гайлә (нәсел) каберләренең реестрын төзи һәм алып бара.

4. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органына гайлә (нәсел) каберләренә жирләү өчен урын бирү мәсьәләсен хәл итү өчен түбәндәгә документлар тапшырыла:

1) гайлә (нәсел) каберләренә жирләү өчен урын бирү турында гариза;

2) паспорт яисә мәрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы башка документ

күчermәсе, чагыштыру өчен төп нөсхәне теркәү белән;

3) ике hәм аннаң күбрәк якын туганнарының (башка туганнарының) булын раслаучы документлар күчermәләре, төп нөсхәсе белән чагыштыру өчен теркәлә.

Әлеге Нигезләмәдә каралмаган башка документларны бирүне таләп итү рәхсәт ителми.

Барлык тапшырылган документлар да мәрәжәгать итүчегә шуши статьяда күrsәtelгәn документларны тапшырган көнне аларны кабул итү датасы турында тамга белән тапшырыла торган опись буенча кабул ителә.

Жирләү hәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы бирелгәn документларны исәпкә алуны hәм саклауны тәэмmin итә.

6. Гайлә (нәсел) жирләү урыны киләчәkkә күмелгәn очракта, гайлә (ыруглык) күмү өчен урын бирү яисә аны тәкъдим итүдәn баш тарту турындағы карап гариза барлык кирәkle документлар белән алынган көннәn алып үндүrt календарь көннәn артмаган срокта кабул ителә.

Әгәр жирләү хәзерге вакытта гамәлгә ашырылырга тиеш булса, гайлә (нәсел) күмү өчен урын бирү яисә аны бирүдәn баш тарту турында карап мәрәжәгать итүче тарафыннан жирләү өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органына (күмү көненә кадәр бер көннәn дә соңга калмыйча) үлем турында медицина таныклығы яисә ЗАГС органнары тарафыннан бирелгәn үлем турында таныклық бирү көнендә, шулай ук әлеге статьяның 5 өлешендә күrsәtelгәn документларны бирү көнендә кабул ителә.

7. Гайлә (нәсел) күмү урыны зурлығы 12 кв. метрдан артык була алмый (туганнар кабере өчен бушлай урынны исәпкә алып).

8. Гайлә (нәсел) каберенә күмелү турындағы таныклыкта түбәндәгеләр күrsәtelә: гайлә (нәсел) каберлеге өчен урын бирелгәn зиратның исеме; гайлә (нәсел) каберлеге зурлығы, зиратта урнашу урыны (квартал, сектор, участок номеры); гайлә (нәсел) каберенә жирләнүе теркәлгәn затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, шулай ук законнар нигезендә башка белешмәләр.

Гайлә (нәсел) күмү урыны турында мәгълүмат жирле үзидарәнең жирләү hәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан гайлә (нәсел) күмү реестрына ул бирелгәn көннәn алып өч эш көнө эчендә кертелә.

Статья 16. Мактаулы күмү урынына күмү

1. Россия Федерациисе, Татарстан Республикасы, Нуrlat муниципаль районы, Өхмәt авыл жирлеге алдындағы казанышлары булган вафат булган гражданнар истәлеген мәңгеләштерү максатларында жәмәгать зиратлары территориясендә жирләү hәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле жирле үзидарә органы карапы нигезендә мактаулы күмү өчен аерым жир кишәрлекләре (зоналар) каралган булырга мөмкин.

2. Мактаулы күмү урыннары - күмелгәn урыннар (кагыйдә буларак, уңайлы якын килүләре hәм яхшы қүзәтуләре булган зиратның төп аллеясе буйлап урнашкан) жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан, кызыксынучы затлар яисә оешмаларның үтенечнамәсе буенча түләүсез нигездә жирләү өлкәсендә, Россия Федерациисе,

Татарстан Республикасы, Нурлат муниципаль районы, Әхмәт авыл жирлеге белән тиешле казанышларын нигезләгендә һәм раслаганда, вафат булган хатынының, туганнарының, башка туганнарының яисә законлы вәкилененән яисә законлы вәкилененән вафат булган хатынының яисә туганнарының теләген башка төрле белдерүләре булмаганда бирелә.

3. Мактаулы күмелү урыны зурлығы - 6 кв. м мәйданлы участок.

4. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан мактаулы жирләү урыны бирелгәндә мактаулы күмелү түрүнда таныклык бирелә.

Статья 17. Бер урынга икенче кат күмү

1. Туганлық, гайлә (нәсел) каберлеге, мактаулы урында жирләү өчен түбәндәгे документлар тапшырыла:

1) жирләү түрүнда гариза;

2) күмелү түрүнда тиешле таныклык;

3) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы паспорт яисә чагыштыру өчен төп нөсхәне теркәү белән башка документ;

4) жирләү урыны теркәлгән затның нотариаль таныкланган ризалыгы (мөрәжәгать итүче әлеге урын теркәлгән зат булмаган очракта);

5) үлем түрүнда таныклык күчermәсе белән төп нөсхәне чагыштыру өчен теркәп бирү.

Мөрәжәгать итүчедә күрсәтелгән документларның күчermәләре булмаган очракта, аларны әзерләү аның компетенциясе нигезендә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы хезмәткәрләре тарафыннан тәэммин ителә.

Әлеге Нигезләмәдә каралмаган башка документларны тапшыруны таләп итү рәхсәт ителми.

Статья 18. Күмелгән урыннарыны теркәү (янадан теркәү)

1. Жирле үзидарә органы карамагындағы зират территориясендә житештерелгән һәр күмү жирле үзидарәнең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәгә вәкаләтле органы тарафыннан күмүләрне теркәү кенәгәсендә теркәлә. Күмүне теркәү түрүндагы язма күмү түрүнда таныклыкка кертелә.

Күмү урыннарын теркәү кенәгәсендә күмүләрне теркәү һәм күмү түрүнда таныклыклар бирү өчен түләү алышмый.

2. Күмү урыннарын һәм күмү түрүнда таныклыкларны теркәү кенәгәләре күмү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан раслана.

Күләмнәрне теркәү китапларын алып бару тәртибе жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнә.

Жирләүләрне теркәү кенәгәләрен саклауны Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының "Әхмәт авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге башкарма комитеты тикшереп тора.

3. Күмүне теркәү китаплары катый хисап документлары булып тора һәм дайми саклау эшләренә керә.

Күрсәтелгән китаплар жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган билгеләгән тәртиптә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан муниципаль архивка дайми саклауга тапшырыла.

4. Башка затларга күмүне яңадан теркәү гариза бирү характерында һәм, яңадан теркәлү сәбәпләрен күрсәтеп, гариза нигезендә мөрәҗәгать иткән көнне жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Гайлә (нәсел) каберлегенә күмүгә карата яңадан теркәлү якын туганнар исеменә һәм башка туганнарга башкарыла, ә андыйлар булмаганда - башка затларга.

5. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органы тарафыннан жирләүләрне яңадан теркәгәндә каберлекләрне теркәү кенәгәсенә һәм жирләү түрындагы таныклыкка тиешле үзгәрешләр кертелә.

Каберлекләрне теркәү кенәгәсенә һәм күмелү түрындагы таныклыкка үзгәрешләр керткән өчен түләү алымый.

6. Гайлә (нәсел) күмелүләрен яңадан теркәү түрында мәгълүмат яңадан теркәү уздырылганнан соң өч эш көне эчендә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органы тарафыннан гайлә (нәсел) күмелүләре реестрына кертелә.

Статья 19. Кабер өстендей корылмалар (кабер ташлары), аларны теркәү

1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы кабер өстендей корылмаларның (каберлекләрнен) биекләгә буенча чикләүләр билгеләргә хокуклы.

Кабер өстендей корылмалар (кабер ташлары) түбәндәгедә билгеләнгән биеклектән дә зуррак буалмый:

- һәйкәлләр-2 м дан да биек түгел;
- чардуганнар-1,2 м дан биек түгел түгел.

2. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә һәр кабер корылмасын (кабер ташын) урнаштыру һәм алыштыру эшләре жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан башкарыла, бу хакта кабер өстендей корылмаларны (каберлекләрне) теркәү кенәгәсендә һәм жирләү түрындагы таныклыкта тиешле язма эшләнә.

Кабер өстендей корылмаларны (кабер ташларын) теркәү кенәгәсендә кабер өстендей корылмаларны (кабер ташларын) урнаштыруны һәм алыштыруны теркәү һәм жирләү түрындагы таныклыкта тиешле язма керту өчен түләү алымый.

3. Кабер өстендей корылмаларны урнаштыру һәм алыштыру эшләре күмелү урыны

теркәлгән зат яки аның вәкиле тарафынан паспорт яки шәхесне раслаучы башка документ, жирләү түрүнде таныклық, шулай ук кабер өсте корылмасын әзерләү (алу) түрүнде документ күрсәтелгәндә башкарыла.

4. Кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү китаплары катый хисап документлары булып тора һәм жирле үзидарәнен жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органында дайими сакланырга тиеш.

5. Кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү китабы үрнәге, аны алып бару һәм дайими саклау өчен әзерләү тәртибе жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирлекнең вәкаләтле органы тарафынан билгеләнә.

Статья 20. Зиратларны карап тотуга санитар һәм экологик таләпләр

1. Зиратларда эшчәнлек санитария һәм экология таләпләрен һәм жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре нигезендә жирлек администрациясе билгели.

2. Жирләү урыннарының торышын санитар-эпидемиологик күзәту һәм экологик контроль кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча идарәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Мәет жирләү урынын карап тотуга санитария һәм экология таләпләре бозылганда, жирлек администрациясе күмү урынында эшчәнлекне туктатып торырга яисә туктатырга һәм булган хокук бозуларны бетерү һәм кеше сәламәтлегенә жирләү урынының тискәре йогынтысын бетерү, шулай ук жирләүнен яңа урынын булдыру чараларын күрергә тиеш.

4. Жирләгәндә кулланыла торган предметлар һәм жиһазлар (табутлар, урналар, веноклар, бәлзәм савытлары) санитар-эпидемиологик таләпләргә һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге таләпләргә туры килергә тиеш.

6нчы бүлек. ЙОМГАКЛАУ НИГЕЗЛӘМӘЛӘРЕ

Статья 21. Нигезләмәне үтәмәгән өчен җаваплылык

1. Әлеге Нигезләмәне бозуга юл куйган затлар гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы булалар.

Статья 22. Йомгаклау нигезләмәләре

1. Әлеге муниципаль норматив хокукий акт аны халыкка житкергән мизгелдән үз көченә керә.